

stičnega odseka PD Celje. Svoje največje alpinistične dosežke ima iz Centralnih Alp, kjer je med drugim preplezal najtežavnejše smeri v Veliki in Zahodni Cini ter Grandes Jorasses, leta 1996 pa je bil v Himalaji na odpravi treh vrhov, na kateri je skupaj s **Petrom Mežnarjem** po novi smeri priplezal na vrh 6755 metrov visoke Nampe.

Naposled je član sedanje odprave na Vzhodno Kumbakarno 29-letni **Igor Oblak**, član PK Škofja Loka, od leta 1987 registriran alpinist in alpinistični inštruktor, ki ima na svojem seznamu več kot 500 preplezanih smeri, med drugim pa je leta 1990 plezal v Yosemiteh in leta 1995 na Chacaraju v Peruju.

Z alpinisti odhaja tudi izkušen himalajski odpravarski zdravnik **dr. Žare Guzej** iz Kopra.

Vzhodna stena Vzhodne Kumbakarne, ki se je nameravajo lotiti alpinisti štajerske odprave, je doslej mamila že več odprav, lotili pa so se je le Angleži in Slovenci, vendar niti eni niti drugi niso prišli višje od 7100 metrov, saj se je na ključnih mestih poleg vseh tehničnih težav vedno pojavil še vremenski preobrat, zaradi katerega so se morali alpinisti vrniti. Pravzaprav je doslej mamila gora »kot taka«, vendar zaradi izredno strmih sten, ki na vse strani padajo v doline, na njenem vrhu še ni bil nihče.

Zdaj se nameravajo te 2000 metrov visoke stene lotiti alpinisti na odpravi, ki jo organizira Plezaški klub Rifnik iz Šentjurja. Če jim bo podvig uspel, bo to seveda močno odmevalo v alpinističnem svetu – zaradi stene in zaradi vrha.

TRAGIČNI SPOMINI NA GORO

Sicer pa imajo Slovenci Vzhodno Kumbakarno v gorju Kangčendzenge od predlanskega oktobra v prav

slabem spominu: na aklimatizacijskem vzponu na severozahodna pobočja Kabrujev, s katerih je odlični pregled nad vzhodno steno Kumbakarne, sta 5. oktobra 1996 izginila **Bojan Počkar** in **Žiga Petrič**, alpinista AO Železničar iz Ljubljane, ki sta nameravala kot prva človeka na svetu preplezati to steno in kot prva človeka stati na tej gori.

Na pot sta odšla 11. septembra z zdravnico **dr. Ando Perdan**, ki naj bi skrbela za njuno zdravje predvsem takrat, ko bi se izčrpana vrnila z gore. Ker sta na goro nameravala plezati na alpski način, v enem zamahu torej, sta hotela v steno priti čimbolj aklimatizirana. Po nekaj aklimatizacijskih vzponih med potjo do baznega tabora pod goro sta 3. oktobra odšla še na zadnji aklimatizacijski vzpon na Kabruje, zdravnica pa ju je v lepem vremenu vseskozi opazovala z daljnogledom. Vendar se je dan pozneje, ko naj bi na gori bivakirala le še eno noč, vreme pokvarilo, snežilo je, goro so zakrili oblaki in megle. Od 5. oktobra ju z gore, potem ko se je vreme spet zjasnilo, ni bilo niti slišati, niti ju ni zdravnica videla na njenih pobočjih. Pač pa je bilo mogoče v predelih, kjer sta hodila in plezala, videti sledove snežnih plazov.

Skupaj s šerpami, ki so šli na pobočje, vendar niso nič našli, je pod goro čakala še več kot deset dni, potem se je vrnila v Katmandu.

Zdaj ni več živ nobeden od dveh alpinistov, ki sta doslej v tej steni priplezala najvišje, do nadmorske višine 7100 metrov: leta 1992 sta prišla tako visoko **Bojan Počkar** in **Vanja Furlan**, po hudem neurju pa sta se popolnoma izčrpana vrnila v bazni tabor.

Upati je mogoče, da bo sedanja slovenska odprava na to goro in v to steno uspešnejša, predvsem pa ob takem ali drugačnem uspehu mnogo bolj srečna.

V GALERIIJ COMMERCE V LJUBLJANI JE BILA RAZSTAVA FOTOGRAFIJ MATEVŽA LENARČIČA

ALASKA – VRATA ARKTIKE

V galeriji Commerce v Ljubljani so 13. januarja v prisotnosti ameriškega veleposlanika v Ljubljani **Victorja Jackovicha**, še nekaterih uslužbencev tega veleposlanništva in nekaterih znanih ljubljanskih ljubiteljev narave in lepih umetnosti odprli 12. samostojno razstavo fotografij znanega gornika **Matevža Lenarčiča**. Na razstavi z naslovom »Alaska – vrata Arktike« je bilo na ogled 25 doživetih fotografij tega območja na severu našega planeta.

Razstavo je predstavil direktor Triglavskega narodnega parka **dia. Janez Bizjak**, ki je povedal približno tisto, kar je napisal za katalog k tej razstavi:

DEŽELA, KI NAVDUŠUJE

»Najsevernejši del Združenih držav Amerike, Alaska, je eksotična pokrajina, nabita s kontrasti, ki vzmernirjajo človekovo domišljijo, predvsem pa bogato polnijo spo-

min vsem, ki s(m)o to pokrajino obiskali ali v njej živeli. Med številnimi simboli, ki predstavljajo Alasko, je morda najbolj opazna državna zastava: ozvezdje Velikega voza in zvezde Severnice na modri podlagi. Vihranje zastav na vseh mogočih krajih kaže na izjemno spoštovanje in ponos do lastnega simbola.

Pustolovci in turisti so Alasko opisovali s pesniškimi prisposodobami: vrata Arktike, dežela zadnjega upanja, dežela zadnjih horizontov, pionirska dežela, dežela pod zvezdo Severnico, dežela 'tam zgoraj', dežela onkraj. V predstavah povprečnega Slovenca je Alasko še vedno pojem za mrzlo, ledeno, človeku neprijazno, od ljudno deželo. Toda to ni tako!

Alaska je dežela, ki navdušuje, obiskovalce omamlja do zasvojenosti, je neizčrpen vir za sanje. Prijetno toplo podnebje in bujno zelenje poleti, eksplozija rdeče in rumene barve na jesenskih pejsajih tundre, polnočno

Fotografija z razstave: Polarni pes haski.

Foto: Matevž Lenarčič

sonce poleti in skrivnostni severni sij pozimi, široka obzorja, ki segajo v neskončnost, tisočera jezera in rečni meandri sredi težko prehodnih ali neprehodnih gozdov, divje reke in izjemna krajinska pestrost, naravne znamenitosti, zavarovane v številnih narodnih parkih. In ne nazadnje prijazni ljudje, ki tujcu na vsakem koraku skušajo pomagati. Je ta prijaznost odsev lepih navad pionirskih prišlekov, ki so lahko preživeli le, če so solidarnostno pomagali drug drugemu?

POKRAJINA POLNOČNEGA SONCA

O Alaski so sanjali in odhajali tja različni ljudje: pred prvo svetovno vojno in po njej so razburljive zgodbe o zlatonosnih rekah vabile tja prve naseljence; revni in obupani so v Alaski videli zadnje upanje. Po drugi svetovni vojni se je Alasko razvila v moderno zvezno državo, največji mesti Anchorage in Fairbanks se v ničemer ne razlikujeta od sodobnih evropskih mest. Zadnja leta postaja Alasko turistična velesila, raj za avanturiste, ribiče, lovce in navadne turiste. Predvsem pa hvaležen cilj za alpiniste in fotografe. Med pionirji, ki so v začetku tega stoletja odkrivali Alasko, je bil tudi Slovenec **Franck Bahovec**; legendarni Frenk je umrl v starosti 101 leto, njegova stoletnica pa je bila pravcati državni praznik.

Matevž Lenarčič sodi med mlajšo generacijo fotografov. Po izkušnjah, ki si jih je nabral na Grenlandiji, v Patagoniji in v Himalaji, ga je zvalila tudi omamna nepozabnost Alaske. Lenarčič je avtor številnih monografij, na tokratni razstavi pa predstavlja svoja fotografska doživetja skrivnostne zimske pokrajine polnočnega sonca od Beringovega morja in legendarne reke Yukon do velikanskih gora blizu meje s Kanado. Fotografski opus z Alaske se izogiba vsakdanjim razglednicam najvišje gore Denali, kičastim in neresničnim prikazovanjem idilicnega življenja Eskimov, oguljenim prizorom z losi, grizliji ali z neokusnimi trofejami ogromnih rib v rokah srečnih upleniteljev. Lenarčičeve alaske fotografije so dokumenti neponovljivih trenutkov, saj gre za izjemne pejsaže, panorame s pridihom neskončnih razsežnosti, za prizore iz vsakdanjega življenja domačinov, kovinsko hladno mrzlo barvo, ki vzbuja spoštljive občutke mraza in ledenih vetrov ali večerni utrip velemestnega življenja.

Razstava bo marsikomu vzbudila željo in sanje, da bi obiskal Alasko. Velika moč Lenarčičeve umetniške fotografije je v njeni sugestivnosti za sanje o lepoti, skriti na daljni Alaski. «

POTI NA SEVER IN JUG PLANETA

Matevž Lenarčič, letnik 1959, mož blizu štiridesetih torej, se je rodil v Trbovljah, diplomiral iz biologije na Biotehniški fakulteti v Ljubljani, bil pet let zaposlen v Zavodu za varovanje naravne in kulturne dediščine v Celju, leta 1991 pa je z bratom v Nazarjih odprl podjetje EPSI. S fotografiranjem se resneje ukvarja več kot 15 let, poklicno pa od leta 1991. Njegove fotografije in fotoreportaje so izšle v več domačih in tujih revijah. Kot soavtor je sodeloval pri več fotografskih monografijah in turističnih izdajah, pripravil pa je tudi več stenskih koledarjev.

Velik del življenja je posvetil goram, kot je napisano v katalogu, ki so ga izdali ob razstavi. Plezal je v polarnih prostranstvih Grenlandije, dvakrat v Patagoniji, kjer je osvojil, kot se navadno reče, Cerro Torre in Fitz Roy. Večkrat je bil v Nepalju, kjer je plezal v južni steni Anapurne I, v severnih pobočjih Anapurne IV, priplezal je na nekaj šesttisočakov, sodeloval in vodil šolo za nepalske gorske vodnike ter vodil trekinge. V pakistanski Himalaji se je povzpел na vrh osemtisočaka Broad Peak. Kot jadralni padalec je precej časa preživel tudi v zraku. V fotografiji ga zanima predvsem estetika v naravi, barva, struktura in kompozicija.

Napisal je knjigo svojih doživetij iz Patagonije »Smisel in spoznanje« ter pripravil štiri samostojne monografije, in sicer Zgornja Savinjska dolina, Vode v Sloveniji, Krajski park Logarska dolina – Solčavsko in Savinja. Samostojne razstave je imel v Sloveniji v Ljubljani, na Vrhniki, v Trbovljah in Domžalah, v Nemčiji pa v Regensburgu, Bambergu, Münchnu in Sibyllenbadu.

SPOMINI NA JACKA LONDONA

Razstavo je odprl ameriški ataše za tisk in kulturo pri veleposlaništvu ZDA in direktor Ameriškega centra v

Ljubljani **Domenick R. DiPasquale**, ki je v priložnostnem nagovoru v slovenskem jeziku povedal:

»Ko sva z Matevžem Lenarčičem pred letom in pol pričela razmišljati o tem projektu in sem prvič videl njegove diapozitive o Alaski, sem vedel, da bo to odlična razstava. Nocoj, ko gledam povečave njegovih posnetkov tukaj v Galeriji Commerce, moram odkrito priznati, da njegova nadarjenost za fotografijo presega moja velika pričakovanja, ki sem jih gojil v začetku. Res sem vesel, da Ameriški center lahko sodeluje kot kosponzor pri razstavi fotografij enega od najbolj cenjenih pokrajinskih fotografov, galeriji Commerce pa se zahvaljujem za prostor in kosponzoriranje razstave.

Alaska zavzema v ameriškem mišljenju posebno mesto in ta razstava Matevža Lenarčiča jasno kaže zakaj. Alaska, ki se je drži skoraj mistični pridih, je dežela, ki v nas obudi podobe tradicionalnega eskimskega življenja, arktičnih ekspedicij, iskalcev zlata, nesmrtnih knjig **Jacka Londona**. Predvsem pa nam prikljče pred oči naravo – veličastno, prvobitno, neukročeno, celo divjo. In kakšna je ta narava! Prostranstva gora, gozdov, tunder, ledenikov in vulkanov.

Zgodba o Alaski ni samo mit in divjina. Njeno zgodbo pripoveduje tudi človekovo sožitje s to deželo. Odkar

človek ve za njen obstoj, je Alaska privabljala avanturiste, ambicioznejše in samotarje. Prvi naseljenci, Eskimi, Aleuti in Indijanci, so se priselili iz Azije pred več kot dvanajst tisoč leti, ko je še obstajal naravni most čez Beringov preliv. Po letu 1741 so evropski in ameriški raziskovalci in naseljenci puščali svoje sledove na pokrajini Alaske – od prvih ruskih naselbin pred 200 leti do današnjega transalaškega naftovoda.

Alasko pogosto imenujejo »zadnji rob divjine«; to je meja, na kateri se človek srečuje z neokrnjeno naravo. Na fotografijah, ki nas nocoj obdajajo, je Matevž Lenarčič s svojim izjemnim umetniškim čutom ujel spajanje človeka in narave, skupaj in vsakega posebej.

Dovolite mi, da končam z besedami ameriškega geografa **Henrija Ganneta**. Potem ko je leta 1904 premeril Alasko, je rekel: Njena veličina je vredna več kot zlato, ribe in les, kajti nikoli ne bo izčrpana.

Nocoj imamo enkratno priložnost, da lahko tu v Sloveniji občudujemo del te veličine, kot jo je ovekovečil in predstavil Matevž Lenarčič. Čestitam mu, vsem vam pa želim mnogo užitkov ob gledanju njegovih fotografij.«

M. R.

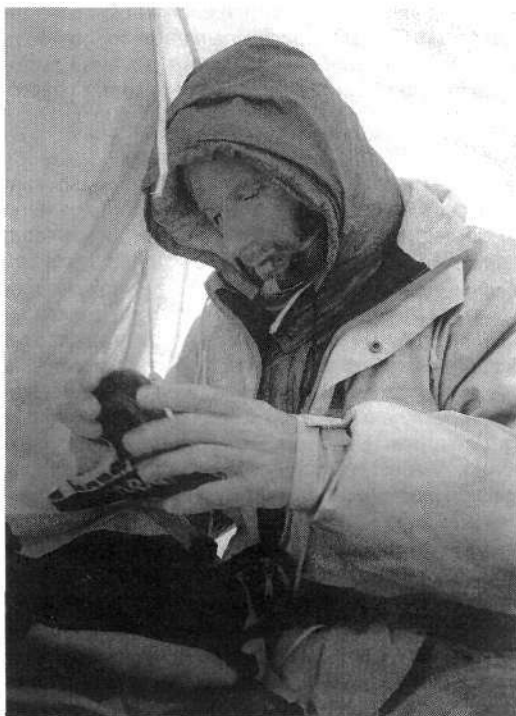
NOVA KNJIGA ZA PLANINSKO KNJIŽNICO

VELIKI DNEVI

STANE BELAK-ŠRAUF

Vrhunski slovenski alpinist **Stane Belak-Šrauf** je vse življenje drugim in predvsem sebi obljubljal, da bo po vseh svojih dotedanjih plezanjih in odpravah naposled o tem vendarle napisal knjigo, pa ga je prehitela smrt. Skoraj natančno dve leti potem, ko ga je na pobočjih Mojstrovke pokopal snežni plaz, je založba Sidarta izdala »Velike dneve«, knjigo njegovih gorniških besedil, objavljenih pred tem v različnih revijah in časopisih. Malone vsa Belakova gorniška, predvsem alpinistična razmišljanja in doživetja, ki jih je alpinist opisal kmalu po tistem, ko so se zgodila, je zdaj zbral **Bine Mlač**, nekaj rokopisov je doma našla Šraufova vdova **Jožica** in tako je nastala knjiga 11 izbranih alpinistično-planinskih in fotografsko bogato ilustriranih impresij. Avtorjeva mlajša plezalska kolega **Pavle Kozjek** in **Marko Prezelj** sta vsak s svojega zornega kota zgoščeno opisala tega vsestransko eksplozivnega plezalca, ki je izredno uspešno krojil slovenska alpinistična dogajanja sedemdesetih in osemdesetih let, soustvarjal našo alpinistično zgodovino od šestdesetih let do svoje smrti in marsikateri pomemben kamenček prispeval tudi v mozaik svetovnega alpinizma.

Šraufovi »Veliki dnevi« se začnejo 24. julija 1967, ko alpinist začne svojo pripoved o plezanju v Bonattijevem stebri Druja v Centralnih Alpah, in končajo z odisejato na himalajskem osemtisočaku Daulagiriju, »njegovih« gori, ki ji je posvetil toliko energije in bil tolikokrat na

Stane Belak-Šrauf